

GENEL GEREKÇE

Hukuki güvenlik, hukuk devletinin temel ilkelerinden biridir. Hukuki güvenliğin sağlanması ve temel hak ve özgürlüklerin korunması için kanunlar muhatapları bakımından açık, belirli ve öngörülebilir olmalıdır. Bunun yanında bu kuralların işleyebilmesi için amaca uygun kurumların bulunması gerekmektedir. Mahkemeler, hukuki uyuşmazlıklar ve hukuka aykırılık iddialarını kesin olarak çözme ve karara bağlama fonksiyonunu yerine getirmektedir. Barolar ise yargı sisteminin önemli bir parçası olan avukatların temsilcisi olma özelliğini taşımaktadır.

Anayasa Mahkemesi, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzungün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetlemektedir. Anayasa Mahkemesince ana tarafından soybağının reddi davası açılamaması ve baba olduğunu iddia eden kişi tarafından açılacak soybağı davasının etkili başvuru hakkını sağlamadığı gerekçeleriyle 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun ilgili hükümleri Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Yine Anayasa Mahkemesi tarafından Türk Medeni Kanununun ve bazı kanunların bir kısım hükümleri Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir.

Anayasanın 20 nci maddesinde herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı açıkça düzenlenmiştir. Anayasanın 41 inci maddesinde ise ailenin, Türk toplumunun temeli olduğu, eşler arasında eşitliğe dayandığı, Devletin ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alacağı belirtilmiştir. Böylelikle sağlıklı bir aile yapısının kurulması ve kurulan aile birliğinin huzurunun bozulmaması açısından Devlete görev ve sorumluluklar yüklenmiştir. Ailenin korunması amacıyla soybağının doğru bir şekilde tespit edilmesi ve kaydedilmesi için Devletin gerekli tedbirleri alması gerekmektedir. Bu tedbirlerin alınmasında çocuğun, ailesinin ve nihayetinde kamunun yararı bulunmaktadır.

Teklifle, Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararlarının oluşturacağı hukuki boşluğun doldurulması ve uygulamada yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla düzenlemeler yapılmaktadır.

Arabuluculuk mesleği belirli bir tecrübeyi gerektirdiğinden arabuluculuk siciline kaydolabilmek için mesleğinde en az beş yıllık kıdem sahip olma şartı aranmaktadır. Teklifle, hukuk fakültesi mezunlarının kıdem ve tecrübelerine önem verilerek mesleklerinde edinmiş oldukları bilgi ve tecrübelerin arabuluculuk sistemine kazandırılması amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, arabulucular tarafından düzenlenen taşınmazla ilgili icra edilebilirlik şerhi verilen anlaşma belgelerinin taraflara verdiği yetki açıklığa kavuşturulmakta ve tarafların arabuluculuk müzakerelerine katılmalarını teşvik etmek için tedbir alınmaktadır.

Ceza adalet sisteminde alternatif bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak uzlaştırma kurumu düzenlenmiştir. Uzlaştırmada amaç suçun işlenmesiyle bozulan toplum dönemin yeniden tesis edilmesi ve sosyal barışın sağlanmasıdır. Tarafların aydınlatılabilmesi için uzlaştırmacının hukuk bilgisi önem arz etmektedir. Teklifle, sadece hukuk fakültesi mezunlarının uzlaştırmacı olabilmesi sağlanarak, uzlaştırma kurumunun daha da güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Teklifle, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenen hakaret suçu önödeme kapsamına alınmak suretiyle bu suçla daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, şikayeteye tabi olan hakaret suçunda şikayet süresinin iki yılı geçmeyeceği düzenlenerek bu suç bakımından azami bir şikayet süresi belirlenmektedir.

Medeni yargılama kanun yolu incelemesinde ortaya çıkan bazı sorunların çözümüne dair düzenlemeler yapılmaktadır. Bu kapsamında, parasal sınırlarda yeniden değerlendirme nedeniyle meydana gelen artışların daha önce verilen kararlar bakımından kanun yoluna başvuruda

dikkate alınmaması benimsenmekte ve bölge adliye mahkemesi hukuk daireleri arasındaki görev uyuşmazlıklarının hızlı bir şekilde çözümüne yönelik hükümler getirilmektedir.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre açık artırmaların tamamı elektronik ortamda yapılmaktadır. Malin en yüksek bedelle satılması, hem alacaklarının hem de borçlunun menfaatinin korunmasına önemli bir katkı sağlayacaktır. Teklifle, açık artırmada satışa çıkarılan malda asgari pey sürme oranı artırılmakta ve pey sürme süresi uzatılmaktadır. Böylelikle açık artırmanın daha rekabetçi bir ortamda yapılması sağlanarak alacaklı ve borçlunun en yüksek menfaati elde etmeleri amaçlanmaktadır.

Hukuk Mesleklerine Giriş ve İdari Yargı Ön Sınavında soru sorulacak alanlara yeni alanlar eklenmekte ve ihtiyaç duyulması halinde bu alanlara yeni hukuk alanları eklenmesine imkân tanımak suretiyle, sınavların içerik itibarıyla daha kapsayıcı olması, ilgililerin hukuk alanındaki yetkinliğinin artırılması ve daha etkin şekilde ölçülmesi hedeflenmektedir.

Teklifle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu uyarınca yediemin otoparklarına alınan ve sahipleri tarafından belirli bir süre içinde teslim alınmayan araçların ekonomiye kazandırılmasına, ekonomik değerlerini yitirmelerinin önlenmesine ve hak sahiplerinin daha fazla mağdur olmasının önüne geçilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Teklif, yukarıda açıklanan gerekçelerle hazırlanmış olup, bazı temel hak ve özgürlüklerin korunmasına, hukuki güvenliğin sağlanması, aile bireylerinin ve toplumsal düzenin korunmasına katkı sunacak önemli değişiklikler içermektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 111/b maddesinin dördüncü ve altıncı fikralarında değişiklik yapılmaktadır.

24/11/2021 tarihli ve 7343 sayılı Kanunla 2004 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, açık artırmaların fiziki ortamda yapılması usulü kaldırılmış ve açık artırmaların tamamen elektronik ortamda yapılması kabul edilmiştir. Böylelikle açık artırmaların Ulusal Yargı Ağrı Bilişim Sistemine entegre elektronik satış portalında yapılması sağlanmıştır. 2/1/2023 tarihinde Ülke genelinde uygulanmasına geçilen bu sistemin etkin ve verimli bir şekilde işlemesini sağlamak amacıyla değişiklik yapılması öngörlülmektedir.

Maddenin dördüncü fikrasında yapılan değişiklikle, teklifler arasındaki farkın satışa çıkarılan malın muhammen kıymetinin binde beşinden ve her halde bin Türk lirasından az olamayacağı hükmü altına alınmaktadır. Altıncı fikrada yapılan değişiklikle, daha yüksek teklif verildiği sürece açık artırmanın devam etmesi öngörüldüğünden, uygulamada teklifler arasındaki farkın çok düşük kalmaması, bu şekilde az farkla birden çok teklifin verilmesi suretiyle ihalenin sürüncemede kalmasının önüne geçilmesi ve açık artırmanın gerçek alıcılar arasında rekabet içinde gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Düzenlemeyle, maddenin altıncı fikrasında yer alan artırma süresinin son on dakikasında yeni bir teklif ileri sürülmesi halinde açık artırmanın bir defaya mahsus olmak üzere on dakika uzatılacağı kuralı değiştirilmektedir. Buna göre, açık artırma süresinin son on dakikası içinde yeni bir teklifin verilmesi halinde açık artırma üç dakika uzatılacaktır. Uzama süresi içinde yeni bir teklifin verilmesi halinde açık artırma süresi her yeni teklifin verilmesinden itibaren üç dakika uzatılacaktır. Başka bir ifadeyle, uzama süresi içinde teklif verildiği sürece açık artırma uzamaya devam edecektir. Son uzama süresi içinde yeni bir teklif verilmezse mal en yüksek teklif verene ihale edilecektir. Uzama sürelerinin toplamı bir saat olacak ve bu süre Adalet Bakanlığının kararıyla kısaltılabilecek, uzatılabilecek veya kaldırılabilicektir. Bu karar Bakanlığın resmi internet sitesinde duyurulacaktır.

Maddede yapılan bu değişikliklerle, satışa konu malın en yüksek bedelle ve rekabetçi bir açık artırma ortamında satılması, bu şekilde borçlunun en yüksek oranda borcundan kurtulması ve alacaklarının da aynı şekilde en yüksek oranda alacağını tahsil etmesi sağlanmış olacaktır.

MADDE 2- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun ek 1inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin birinci fikrasında yapılan değişiklikle, parasal sınırlarda yeniden değerlendirme oranında artırma yapılması sonucunda belirlenen sınırların on Türk lirasını aşmayan kısımlarının dikkate alınmayacağı hükmü, bin Türk lirasını aşmayan kısımların dikkate alınmayacağı şeklinde değiştirilmektedir. Bu şekilde yeniden değerlendirme sonucu belirlenen parasal rakamın bin lirayı geçmeyen küsuratı dikkate alınmayacağı.

Maddenin ikinci fikrası hükmü uyarınca, istinaf ve temyiz kanun yolu başvurularında hükmün verildiği tarihteki parasal sınırlar uygulanmaktadır. İlk karar tarihinde kanun yoluna başvuru imkânı olan dosyada, kaldırma veya bozma kararı üzerine verilen yeni karar sonrasında parasal sınırdaki yeniden değerlendirme oranında meydana gelen artış nedeniyle istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurulamamasının yaratacağı sakıncaları ortadan kaldırılmak, doğabilecek hak kayıplarının önüne geçebilmek ve verilen yeni kararların kaldırma ve bozmaya uygun olup olmadığından denetimini sağlayabilmek amacıyla maddeye yeni bir fikra eklemek suretiyle düzenleme yapılmaktadır. Buna göre, bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararı üzerine ilk derece mahkemesince verilen kararlar ile Yargıtay bozma kararı üzerine yeniden verilen kararlara karşı, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlara göre istinaf ve temyiz kanun

yoluna başvurulabileceği açıkça hükmeye bağlanmakta, böylelikle hak arama hürriyetinin daha etkin bir şekilde kullanılabilmesine imkân tanınmaktadır.

MADDE 3- Maddeyle, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 180 inci maddesinin dördüncü fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

Söz konusu maddenin dördüncü fıkrasında, adli yardım ödeneğinin barolar arasındaki dağıtım esasları düzenlenmiş olup, Anayasa Mahkemesinin 22/6/2023 tarihli ve E: 2022/100; K: 2023/114 sayılı kararıyla, bu fikranın altıncı cümlesi yer alan “yüzde kırkı o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak, kalan ise” ibaresi iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 19/9/2023 tarihli ve 32314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi, adli yardım ödeneğinin birden fazla baronun bulunduğu illerde, her beş bin nüfus için tespit edilecek toplam puanın yüzde kırkının o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak dağıtılacağına ilişkin hükümde yer alan oranın, bu baroların giderlerinin karşılanması bakımından aralarındaki mali dengeyi sağlamadığı sonucuna vararak, hükmü iptal etmiştir.

Yapılan düzenlemeyle, her beş bin nüfus için tespit edilecek toplam puanın yüzde otuzunun o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak dağıtılacağı hükmeye bağlanmaktadır. Buna göre, birden fazla baronun bulunduğu illerde, her beş bin nüfus için tespit edilen toplam puanın yüzde otuzu o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak, kalan ise o ilde levhaya kayıtlı toplam avukat sayısına bölündükten sonra elde edilen sayının her baronun üye sayısına çarpımı sonucu elde edilecek puana göre dağıtılacaktır. Hükümle, baroların adli yardım bürolarının adli yardım hizmetlerine ilişkin giderlerinin karşılanmasıında ödenek sorunu yaşamamaları amaçlanmaktadır.

MADDE 4- Maddeyle, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 41 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavında soru sorulacak alanlar arasına Milletlerarası Hukuk, Milletlerarası Özel Hukuk, Genel Kamu Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku eklenmektedir. Değişiklikle, söz konusu sınavların içerik itibarıyla daha kapsayıcı olması sağlanarak bu sınava gireceklerin hukuk alanındaki bilgi ve yetkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Bunun yanında yapılan düzenlemeyle ihtiyaç duyulması halinde üçüncü ve dördüncü fıkralarda belirtilen alanlara, yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilmesi de öngörmektedir. Böylelikle hukukun dinamik bir alan olması sebebiyle eğitim müfredatındaki değişimler ve günün ihtiyaçları nazara alınarak Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı ve İdari Yargı Ön Sınavlarında soru sorulacak yeni alanların eklenmesi amaçlanmaktadır.

Öte yandan, soru sorulacak alan sayısında yapılan artışa bağlı olarak, asgari soru sayısı yüz yirmiye çıkarılmaktadır. Maddenin yedinci fıkrasındaki değişiklikle sınavlara ilişkin yönetmeliğin hazırlanmasında görüş alınması gereken kurumlar arasına Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı da eklenmektedir.

MADDE 5- Maddeyle, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesi değiştirilmektedir.

2576 sayılı Kanunun 7 ncı maddesinde tek hâkimle bakılacak davalar düzenlenmektedir. Bu kapsamında idare ve vergi mahkemelerindeki konusu yirmi beş bin (2024 yılı itibarıyla iki yüz yetmiş bin) Türk lirasını aşmayan davalar bu mahkemelerde görev yapan hâkimlerden biri tarafından çözümlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi 26/7/2023 tarihli ve E: 2023/36; K: 2023/142 sayılı kararıyla, temyiz edileBILECEK kararların belirlenmesinde uygulanan parasal sınırın hangi tarihe göre belirleneceğinin kanunla düzenlenmesi gereği gereçesiyle, 2577 sayılı Kanunun 46inci maddesinin birinci fikrasının (b) bendini iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi aynı gerekçelerle, 26/10/2023 tarihli ve E: 2023/81; K: 2023/184 sayılı kararıyla, istinaf kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde uygulanan parasal sınırı düzenleyen 2577 sayılı Kanunun 45inci maddesinin birinci fikrasının ikinci cümlesi ile parasal sınırların her yıl yeniden değerlendirme oranında artmasını öngören aynı Kanunun ek 1inci maddesini iptal etmiştir. Her ne kadar tek hâkimle bakılacak davaların belirlenmesinde uygulanan parasal sınırın esas alınmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Uygulamada, açıldığı tarihteki parasal sınır itibarıyla heyetle bakılan bir davanın, parasal sınırın yeni takvim yılında artması sebebiyle yargılama devam ederken bu kez tek hâkim tarafından bakılması gibi durumlarla karşılaşılmaktadır. Düzenlemeye, açıldığı tarihte heyet halinde bakılan bir davaya, parasal sınırın artmasına rağmen heyet olarak bakılmaya devam edilmesi sağlanmaktadır. Bununla birlikte, yargılama aşamasında miktar artırımı yapılan hallerde ise artırımın yapıldığı tarihteki parasal sınır esas alınacaktır.

MADDE 6- Maddeyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 45inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

2577 sayılı Kanunun “İstinaf” başlıklı 45inci maddesinin birinci fikrasının ikinci cümlesinde, konusu beş bin (2024 itibarıyla otuz bir bin) Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararların kesin olduğu ve bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiştir. Bu cümlede belirtilen miktar aynı Kanunun ek 1inci maddesi uyarınca her yıl yeniden değerlendirme oranında artırmaktadır.

Anayasa Mahkemesi 26/10/2023 tarihli ve E: 2023/81; K: 2023/184 sayılı kararıyla, 2577 sayılı Kanunun 45inci maddesinin birinci fikrasının ikinci cümlesi ile aynı kanunun ek 1inci maddesinin iptaline ve kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine hükmetmiştir. Karar, 21/12/2023 tarihli ve 32406 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında, istinafa tabi kararların belirlenmesine ilişkin parasal sınırın her yıl güncellenmesi nedeniyle hangi tarihteki parasal sınırına göre istinaf kanun yoluna başvurulabileceği kanunda belirli bir açıklıkta ve öngörülebilir bir şekilde düzenlenmemesi nedeniyle kuralların kanunilik şartını taşımadığı gerekçesine dayanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin mezkûr iptal kararı sebebiyle maddenin birinci fikrasının ikinci cümlesi, ek 1inci maddede yapılması öngörülen değişiklik ve güncel istinaf sınırı dikkate alınarak yeniden düzenlenmektedir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin 17/8/2022 tarihli ve 31926 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 20/7/2022 tarihli ve E: 2022/48; K: 2022/93 sayılı kararıyla 2577 sayılı Kanunun 45inci maddesinin ikinci fikrasının birinci cümlesinin ve 48inci maddesinin yedinci fikrasında yer alan “... ve 6ncı ...” ibaresinin “istinafın kanuni süre geçtikten sonra yapılması hâli” yönünden Anayasa’ya aykırı olduklarına ve iptallerine karar verilmiştir. Kararda “İstinaf başvurusunun kanuni süresinde yapılmadığına ilişkin değerlendirmeyi ilk kez -idari yargı kolundaki en üst dereceli mahkeme olmayan- bölge idare mahkemelerinin yaptığı hâllerde, anılan mahkemelerin bu yöndeki değerlendirmelerinin kişilere ağır bir külfet yükleyeceğ ve onların mahkemeye erişim haklarını aşırı kısıtlayacak biçimde katı ve şıkıcı bir yorumu dayandığı ya da sürenin hesaplanmasına ilişkin muğlak veya yorumu gerektiren hukuki meseleler olduğunda bunların bölge idare mahkemelerince öngörülemez biçimde yorumlandığı

durumlar söz konusu olabilir. Yahut anılan mahkemelerin süreye ilişkin kuralları hatalı olarak da uygulayabilmeleri mümkün değildir. Kurallar bölge idare mahkemelerinin bu kapsamında verdiği ve mahkemeye erişim hakkına ölçüsüz müdafahale teşkil edebilen, bu sebeple anılan hakkın ihlaline yol açabilecek bu tür kararları bakımından kişilerin bu yöndeki iddia ve itirazlarını ileri sürebilmelerine engel olmakta, başka bir anlatımla söz konusu ihlalin gerçekleştmesini engellemeye elverişli yargışal yollara başvuruda bulunulabilmesi imkânını ortadan kaldırmaktadır.” gerekçesine yer verildiği görülmektedir.

Anayasa Mahkemesi istinaf başvurusunun kanuni süre içinde yapılmadığı gerekçesiyle ilk kez istinaf mercii tarafından verilen istinaf başvurusunun reddi kararlarının kesin olmasını Anayasa'ya aykırı bulmuştur. Kararın gerekçesi dikkate alındığında; istinaf başvurusunun kesin bir karar hakkında olması, istinaf harç ve giderlerinin ödenmemiş olması ve dilekçenin 3 üncü madde esaslarına göre düzenlenmemesi sebebiyle ilk kez istinaf merciince verilecek istinaf isteminin reddi, istinaf edilmemiş sayılması ve istinaf isteminde bulunulmamış sayılmasına ilişkin kararların da kesin olmasının Anayasa'ya aykırı olabileceği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda maddenin ikinci fikrasına eklenen hükmüle, ilk kez istinaf merciince verilen söz konusu kararlara karşı temyiz yoluna başvuru imkânı getirilmektedir.

MADDE 7- Maddeyle, 2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

2577 sayılı Kanunun “Temyiz” başlıklı 46 ncı maddesinin birinci fikrasının (b) bendinde, konusu yüz bin (2024 itibarıyla dokuz yüz yirmi bin) Türk lirasını aşan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davaların temyiz edilebileceği düzenlenmiştir. Bu bentte belirtilen miktar ek 1 inci maddede yer alan hüküm uyarınca her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 26/7/2023 tarihli ve E: 2023/36; K: 2023/142 sayılı kararıyla söz konusu bent iptal edilmiş ve kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Karar, 13/10/2023 tarihli ve 32338 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Anayasa Mahkemesi bu kararda temyize tabi kararların belirlenmesine ilişkin parasal sınırın her yıl güncellenmesinden dolayı hangi tarihteki parasal sınıra göre temyiz kanun yoluna başvurulabileceğinin açık, net ve tereddüde yer vermeyecek şekilde düzenlenmemiş olması nedeniyle (b) bendinde yer alan kuralın kanunilik şartını taşımadığı sonucuna varmıştır. Mahkeme aynı kararda, konusu temyiz sınırının altında kalan ancak davaya konu miktar itibarıyla önemsiz sayılacak vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlerden kaynaklanan davalarda bölge idare mahkemesince ilk kez davacılar alehine hüküm verilmesi halinde, bölge idare mahkemesi kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurulamamasının hükmün denetlenmesini talep etme hakkına orantısız bir sınırlama getirdiğini ifade etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin mezkûr iptal kararı sebebiyle maddenin birinci fikrasının (b) bendi, ek 1 inci maddede yapılan düzenleme ve güncel temyiz sınırı dikkate alınarak yeniden düzenlenmektedir.

Öte yandan Anayasa Mahkemesinin, bölge idare mahkemesince ilk kez aleyhe karar verilen hallerde temyize gidilememesi halinde hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edilebileceği yönündeki gerekçesi nazara alınarak, 46 ncı maddenin birinci fikrasına (c) bendi eklenmektedir. Düzenlemeyle, konusu iki yüz yetmiş bin Türk lirasının üzerinde ancak mevcut temyiz sınırı olan dokuz yüz yirmi bin Türk lirasının altındaki davalarda bölge idare mahkemesince ilk derece mahkemesinin kararının kaldırılarak yeniden karar verilmesi durumunda bu kararların da temyiz edilebileceği hükme bağlanmaktadır. Bu kapsamında temyiz sınırının altında kalan istinaf isteminin reddine ilişkin tüm kararlar ile konusu iki yüz yetmiş bin Türk lirasını aşmayan davalarda ilk derece mahkemesi kararının kaldırılarak yeniden verilen tüm kararlar kesin olup, temyize tabi olmayacağıdır.

Anayasa Mahkemesi mezkûr kararında bazı davaların miktari itibarıyla önemsiz olarak kabul edilebileceğini ve bu davalarda verilen kararların kesin olmasının hükmün denetlenmesini talep etme hakkına aykırılık oluşturmayaçağını ifade etmektedir. 2024 yılı itibarıyla konusu otuz bir bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesindir. Bölge idare mahkemesinin kaldırma kararı üzerine yeniden verdiği kararlardaki kesinlik sınırı, bölge idare mahkemesinin istinat mercii olması dikkate alınarak, ilk derece mahkemesindeki kesinlik sınırına nazaran daha yüksek miktarda belirlenmektedir.

MADDE 8- Maddeyle, 2577 sayılı Kanunun ek 1inci maddesi değiştirilmektedir.

Anayasa Mahkemesi 26/7/2023 tarihli ve E: 2023/36; K: 2023/142 sayılı kararıyla, temyiz edilebilecek kararların belirlenmesinde uygulanan parasal sınırın hangi tarihe göre belirleneceğinin kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle, 2577 sayılı Kanunun 46ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendini iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi aynı gerekçelerle, 26/10/2023 tarihli ve E: 2023/81; K: 2023/184 sayılı kararıyla, istinat kanun yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde uygulanan parasal sınırı düzenleyen 2577 sayılı Kanunun 45inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile parasal sınırların her yıl yeniden değerlendirme oranında artmasını öngören ek 1inci maddeyi iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin mezkûr iptal kararları sebebiyle ek 1inci maddenin parasal sınırların her takvim yılı başında yeniden değerlendirme oranında artırılmasına ilişkin birinci fıkrası yeniden düzenlenmeye ve söz konusu kararlar uyarınca ikinci fıkradı Kanunun 45inci ve 46ncı maddelerinde yer alan parasal sınırların uygulanmasına ilişkin belirleme yapılmaktadır. Bu doğrultuda, 45inci maddedeki istinat kanun yoluna ilişkin parasal sınırın tespitinde ilk derece mahkemesince verilen nihai karar tarihindeki parasal sınır ve 46ncı maddedeki temyiz kanun yoluna ilişkin parasal sınırın tespitinde ise bölge idare mahkemesinin nihai karar tarihindeki parasal sınırın esas alınacağı düzenlenmektedir.

Her ne kadar duruşma yapılması zorunlu olan davaların belirlenmesinde uygulanan parasal sınıra ilişkin bir iptal kararı verilmemiş olsa da anılan kararların gerekçeleri nazara alınarak 17nci maddede yer alan duruşmaya ilişkin parasal sınırın tespitinde dava tarihindeki parasal sınırın uygulanmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Bununla birlikte, bölge idare mahkemesinin kaldırma veya Danıştayın bozma kararları üzerine yeniden bakılan davalarda ilk karar tarihindeki parasal sınırların uygulanmasına devam olunacaktır.

MADDE 9- Maddeyle, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 9/A maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle hâkim ve savcı yardımcısı sınavında soru sorulacak alanlar arasında milletlerarası hukuk ve milletlerarası özel hukuk eklenmektedir. Bununla birlikte idari yargı mercilerine intikal eden işlerin niteliği dikkate alınarak, idari yargı hâkim yardımcısı sınavında ticari işletme-şirketler hukuku alanından da soru sorulması sağlanmaktadır. Değişiklikle, söz konusu sınavların içerik itibarıyla daha kapsayıcı olması sağlanarak bu sınava gireceklerin hukuk alanındaki bilgi ve yetkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, hâkim ve savcı yardımcısı mülâkatına çağırılacak aday sayısı, sınav ilânında belirtilen kadro sayısının iki katından bir katına indirilmektedir.

MADDE 10- Maddeyle, 2802 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilati Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığının görevlerini düzenleyen 47nci maddesinin ikinci fıkrasında, Teftiş Kurulunun ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma

usullerinin yönetmelikle düzenleneceği hükmeye bağlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi 26/10/2023 tarihli ve E:2018/118; K:2023/180 sayılı kararıyla, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 47 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “...ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile...” ibaresini iptal etmiş ve iptal kararının Resmi Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir. Bu karar, 27/2/2024 tarihli ve 32473 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi; Anayasanın 144 üncü maddesinde “Adalet hizmetleri ile savcılardan idarî görevleri yönünden Adalet Bakanlığında denetimi, adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler; araştırma, inceleme ve soruşturma işlemleri ise adalet müfettişleri eliyle yapılır. Buna ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.” hükmüne yer verilmesi ve adalet hizmetlerinin denetimine ilişkin usul ve esasların kanunla düzenleneneceğinin belirtilmesi sırasında, adalet müfettişlerinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleme öngören kuralın münhasırın kanunla düzenlenmesi gereken bir konu olduğu gerekçesiyle söz konusu ibareyi iptal etmiştir.

Anayasanın 144 üncü maddesinde adalet hizmetlerinin denetiminin adalet müfettişleri ile hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler eliyle yapılacağı hükmeye bağlanmıştır. Adalet hizmeti kavramının mevzuatta herhangi bir tanımı bulunmamakta ise de; mahkemeler ve Cumhuriyet başsavcılıklarının yargılama faaliyeti kapsamında olmayan idari görevleri ile adalet komisyonları, icra daireleri, noterlikler, barolar, ceza infaz kurumları ve tutukevleri ile personel eğitim merkezleri gibi yerlerde yürütülen hizmetlerin adalet hizmeti kavramına dâhil olduğu şüphesizdir.

Değişiklikle, adalet müfettişlerinin görevleri Anayasanın 144 üncü ve 159 uncu maddeleri ile Hakimler ve Savcılar Kurulu Kanununun Kurul müfettişlerinin görevlerine ilişkin hükümleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, adalet müfettişlerinin çalışma yöntemleri ile denetim, araştırma, inceleme ve soruşturmaların yapılmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesine imkân tanımaktadır.

MADDE 11- Maddeyle, 2802 sayılı Kanunun 101 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Teklifle 2802 sayılı Kanunun 100 üncü maddesinde yapılması öngörülen değişiklikte belirtildiği üzere, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığının görevlerini düzenleyen 47 nci maddesinin ikinci fıkrasında müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenlenmesini öngören hükm Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir.

Değişiklikle, adalet müfettişlerinin yetkileri Anayasanın 144 üncü ve 159 uncu maddeleri ile Hakimler ve Savcılar Kurulu Kanununun Kurul müfettişlerinin yetkilerine ilişkin hükümleri esas alınarak yeniden düzenlenmektedir.

MADDE 12- Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 tarihli ve E: 2023/104; K: 2023/177 sayılı kararıyla, Hakimler ve Savcılar Kanununun 106 ncı maddesinin altıncı fıkrasının 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanunla değiştirilen birinci cümlesi iptal edilmiş ve iptal kararının Resmi Gazete’de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 30/1/2024 tarihli ve 32445 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Bu karar nedeniyle 2802 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin altıncı fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 13- Maddeyle, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun ek 14 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

2918 sayılı Kanunun ek 14 üncü maddesinin mevcut birinci fikrasına göre, buluntu olması nedeniyle veya bu Kanun hükümleri gereğince trafikten men edilerek alikonulan, ancak sahipleri tarafından altı ay içinde teslim alınmayan veya aranmayan araçlar Milli Emlak Genel Müdürlüğüce satılarak, bedelleri emanet hesabına alınmakta ve bu araçların maliklerinden adresi bilinenlere satıştan önce tebliğat yapılmaktadır.

Yapılan düzenlemeyle, birinci fikra kapsamında olan ve yediemin otoparklarında bulunan araçların satış usulü yeniden belirlenmektedir. Buna göre, 2918 sayılı Kanun uyarınca yediemin otoparklarında bulunan araçların ekonomiye kazandırılmaları ve bu araçların satışından elde edilen tutarın hak sahiplerine ödenmesi; hak sahiplerine ödenmemesi halinde ise yine hak sahiplerine ödenmesi amacıyla muhafaza edilmesi sağlanmaktadır. Böylelikle, hem bu araçların ekonomik değerlerini yitirmesinin hem de hak sahiplerinin daha fazla mağdur olmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 14- Maddeyle, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa geçici bir madde eklenmektedir.

5/1/1961 tarihli ve 221 sayılı Amme Hükmi Şahısları veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanun, Anayasa Mahkemesinin, 21/4/2022 tarihli ve E: 2021/19; K: 2022/46 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 4/8/2022 tarihli ve 31913 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Iptal edilen 221 sayılı Kanun, Mülga 31/8/1956 tarihli ve 6830 sayılı İstımlak Kanununun yürürlüğe girdiği 1956 tarihinden önce fiilen kamu hizmetlerine tahsis edilmiş olmakla birlikte usulünce kamulaştırıldığı ortaya konulamayan taşınmazların tabi olacağı usul ve esasları düzenlemektedir.

221 sayılı Kanun 12/1/1961 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Kanuna göre, mülga 6830 sayılı İstımlak Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kamulaştırma işlemesine dayanmaksızın kamulaştırma kanunlarının göz önünde tuttuğu maksatlara fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkullerin ilgili amme hukmi şahsı veya müessesesesi adına tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılacağı düzenlenmiştir. Aynı Kanun bu kapsamda gayrimenkullerden tapuya kayıtlı olanların kayıt sahiplerinin ya da mirasçılarının ancak fiili tahsis tarihindeki rayıç üzerinden gayrimenkulün bedelin isteyebileceği ve bu bedelin dava hakkının bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki sene sonra düşeceğini hükm altına almıştır. Ayrıca Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış ve kesin karara bağlanmamış davalar hakkında da bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu Kanun bir tasfiye kanunu olup, mülga 6830 sayılı İstımlak Kanununun yürürlüğe girmesinden önce fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiş taşınmazları konu edinmektedir.

Anayasanın 153 üncü maddesinin beşinci fikrasi Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye yüreymeyeceği hükmünü amirdir. Bu hükmün gereği olarak, iptalden sonra da 221 sayılı Kanunun öngördüğü süre içinde açılan ve halen derdest bulunan davalar hakkında 221 sayılı Kanunun uygulanması gerekecektir. Diğer bir anlatımla, 221 sayılı Kanunun yürürlüğünden itibaren iki yıl geçiktan sonra, 1956 yılından önce fiilen kamu hizmetine tahsis edilen ve kanun gereği kamulaştırılmış sayılan taşınmazlar bakımından, Anayasa Mahkemesinin söz konusu iptal kararı geriye yüreymeyeceğinden yeni bir dava hakkı doğurmayacaktır. Belirtmek gerekir ki, Anayasanın amir hükmüne rağmen iptal kararını geriye yüretecek şekilde uygulama yapıldığı takdirde bu yerlerin kamulaştırmaz el atılan yerler gibi değerlendirilmesi söz konusu olabilecektir.

Madde kapsamında açılan ve görülmekte olan davalarda mahkeme ve icra harçları ile her türlü vekâlet ücretlerinin maktu olarak belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra oluşan tereddütleri gidermek ve bu konuda bir kanun boşluğuna meydan vermemek için geçici madde düzenlemesi yapılmaktadır.

MADDE 15- Maddeyle, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 187 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 22/2/2023 tarihli ve E: 2022/155; K: 2023/38 sayılı kararıyla, Türk Medeni Kanununun 187 nci maddesi iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 28/4/2023 tarihli ve 32174 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Iptale konu hükmde kadının evlenmekle kocasının soyadını alacağı ancak evlendirme sırasında evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuru üzerine kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilecegi belirtilmektedir. Buna göre evlenen kadın, evlendiği kocasının soyadını almak kaydıyla önceki soyadını da kullanılmamaktadır. Anayasamızın 41 inci maddesinde ailenin Türk toplumunun temeli olduğu kabul edilmektedir. Ailenin önemi değerlendirildiğinde, anne ve babanın ayrı ayrı soyadı kullanmaları, çocuk üzerinde olumsuz etkiler doğurabilecek, çocuğun hangi soyadını kullanacağı ayrı bir tartışma konusu haline gelecektir. Bu durum, Türk toplumunun temeli olan aile bütünlüğüne zarar verebilecektir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesince iptal edilen kanun hükmü yeniden düzenlenerek evlenen kadının kocasının soyadını alacağı, ancak dilerse kocasının soyadının önünde önceki soyadını da kullanabilecegi, kadının soyadı, kendi soyadı ile daha önceki kocasının soyadından oluşuyorsa bu soyadlarından sadece birisini evleneceği kocasının soyadının önünde kullanabilecegi hükm altına alınmaktadır.

MADDE 16- Maddeyle, 4721 sayılı Kanunun 286 ncı maddesi değiştirilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 26/7/2023 tarihli ve E: 2023/37; K: 2023/140 sayılı kararıyla, Türk Medeni Kanununun 286 ncı maddesinin birinci fikrası iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 20/10/2023 tarihli ve 32345 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

4721 sayılı Kanunun babalık karinesinin düzenlendiği 285 inci maddesine göre, evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak yüzün gün içinde doğan çocuğun babası kocadır. Babalık karinesi, Kanunun 286 ncı maddesi uyarınca açılan soybağının redi davasıyla çürüttüleilmektedir. Bu davayı, baba ve çocuk açıbmaktadır. Değişiklikle, çocuğun soybağının sıhhatının sağlanması amacıyla baba ve çocuğun yanı sıra anaya da soybağının redi davası açma hakkı tanınmaktadır.

MADDE 17- Maddeyle, 4721 sayılı Kanunun 289 uncu maddesinin ikinci fikrasında değişiklik yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 26/7/2023 tarihli ve E: 2023/37; K: 2023/140 sayılı kararıyla, Türk Medeni Kanununun 286 ncı maddesinin birinci fikrası iptal edilmiştir. Teklifle, 286 ncı maddede düzenleme yapılarak anaya da soybağının redi davası açma imkânı tanınmaktadır. Hükümle, ananın bu davayı doğumdan başlayarak en geç bir yıl içinde açabilecegi düzenlenmektedir.

MADDE 18- Maddeyle, 4721 sayılı Kanunun 291 inci maddesinin birinci fikrası değiştirilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 23/1/2024 tarihli ve E: 2023/135; K: 2024/18 sayılı kararıyla, Türk Medeni Kanununun 291 inci maddesinin "Dava açma süresinin geçmesinden önce

kocanın ölmesi veya gaipligine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde kocanın altsoyu, anası, babası veya baba olduğunu iddia eden kişi, doğumu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabilir.” şeklindeki birinci fikrasi, “baba olduğunu iddia eden kişi” yönünden iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 6/3/2024 tarihli ve 32481 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararında, baba olduğunu iddia eden kişinin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkının ihlal edildiğini ileri sürebileceği etkili bir başvuru yolunun bulunmadığı gerekçesiyle başvuru hakkının zedelendiği belirtilmiştir.

4721 sayılı Kanunun, babalık karinesini düzenleyen 285inci maddesine göre, evlilik devam ederken veya evliliğin sona ermesinden başlayarak üçüz gün içinde doğan çocuğun babası kocadır. Babalık karinesi, Kanunun 286ncı maddesi ve şartları oluştugunda 291inci maddesi uyarınca açılan soybağının reddi davasıyla çürüttülebilir. Bu hükümler, Anayasının 41inci maddesinde Türk toplumunun temeli olarak kabul edilen ailenin korunmasına hizmet etmektedir. Bu kapsamda, evlilik devam ettiği müddetçe, baba olduğunu iddia eden üçüncü bir kişiye doğrudan soybağının reddi davası açma hakkı verilmemiştir. Zira herhangi bir ön şart aranmaksızın soybağının reddi davası açma hakkı verilmesi durumunda mahkemece söz konusu iddianın araştırılması ve davanın sonuçlandırılması gerekecektir. Evlilik birliği devam ederken baba olduğunu iddia eden kişinin soybağının reddi davasını doğrudan açabilmesi, aile kurumunu dışarıdan müdahaleye açık hale getirecek ve Türk toplumunun temeli olan aile kurumuna ve bütünlüğüne büyük zararlar verebilecektir.

Bu nedenle, Anayasının 41inci maddesinde hükmü altına alınan ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ilkesi esas alınarak, aile bütünlüğünün korunması, aile kurumunun dışarıdan müdahaleye açık hale getirilmemesi ve aile bireylerinin özel hayatlarına saygı gösterilmesi hakkının korunması amacıyla, Anayasa Mahkemesince iptal edilen 4721 sayılı Kanunun 291inci maddesinin birinci fikrasi yeniden düzenlenmektedir.

Düzenlemeyle, dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipligine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde baba olduğunu iddia eden kişiye, kocanın altsoyunu, anasına veya babasına, doğumu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açma hakkı tanınmaktadır.

MADDE 19- Maddeyle, 4721 sayılı Kanunun 314 üncü maddesinin dördüncü fikrasi yeniden düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 26/7/2023 tarihli ve E: 2023/3; K: 2023/139 sayılı kararıyla, Türk Medeni Kanununun 314 üncü maddesinin dördüncü fikrasi iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 19/10/2023 tarihli ve 32344 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi iptal kararında; eşlerin birlikte evlât edinmesinde, ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlât edinen eşlerin adlarının yazılacağı hükmüne yer verildiği, bu hükmün ayırt etme gücüne sahip küçüğün ya da kısıtlıının eşler tarafından birlikte evlât edinilmesi, üvey evladın evlât edinilmesi, ergin kişilerin evlât edinilmesinde ve tek başına evlât edinme hallerinde uygulanma imkânı bulunmadığı, bunun da aile ilişkisinin gizliliği amacını işlevsiz hale getirebileceği gerekçesiyle hükmün Anayasaya aykırı olduğunu belirtmiştir.

Teklifle, ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin birlikte evlât edinilmesi halinin yanında, diğer evlât edinme hallerini de kapsayacak şekilde düzenleme yapılmaktadır. Buna göre, tek başına evlât edinmede veya üvey evladın evlât edinilmesinde ana veya baba adı olarak evlât edinenin; ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlının ya da ergin kişilerin birlikte evlât edinilmesi hallerinde ise ana ve baba adı olarak evlât edinenlerin adlarının yazılmasına olanak sağlanmaktadır. Ayrıca hükümlle, evlât edinilmeleri rızalarına bağlı olan kimseler açısından, ana veya baba hanesine evlât edinenlerin adlarının yazılması işlemleri evlât edinilenlerin taleplerine bağlı kalmaktadır.

MADDE 20- Maddeyle, istinaf kanun yolunda hukuk daireleri arasındaki iş bölümünü uyuşmazlıklarının hızlı bir şekilde giderilmesi amacıyla, 5235 sayılı Adlı Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanuna 35/A maddesi eklenmektedir.

Birinci fikraya göre, istinaf incelemesi için dosya kendisine gönderilen ilgili hukuk dairesi, bir ay içinde yapacağı ön inceleme sonucunda iş bölümünü bakımından kendisini görevli görmemesi halinde, gerekçesiyle birlikte dosyayı görevli olduğunu değerlendirdiği ilgili hukuk dairesine gönderecektir. Bir aylık sürenin bitiminden sonra veya duruşma günü verilen dosya hakkında gönderme kararı verilemeyeceği açık bir şekilde düzenlenmektedir.

İkinci fikrayla, dosya kendisine gönderilen hukuk dairesi iki hafta içinde yapacağı ön inceleme sonucunda görevli olmadığı kanaatine varırsa, varsa geçici hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkında karar vermek suretiyle dosyayı hukuk daireleri başkanlar kuruluna göndereceği düzenlenmektedir. Bu iki haftalık sürenin hitamından itibaren gönderme kararı verilemeyeceği ve kurulca yapılan ön inceleme sonunda verilen kararın kesin olacağı düzenlenmektedir.

MADDE 21- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 73 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle, soruşturulması ve kovuşturulması şikayeteye bağlı olan hakaret suçu bakımından şikayet süresinin, her ne suretle olursa olsun fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren iki yılı geçemeyeceği öngörmektedir. Böylelikle bu suç bakımından azami şikayet süresi belirlenmektedir.

Belirtmek gereklidir ki, soruşturulması ve kovuşturulması şikayeteye bağlı hakaret suçu bakımından 73 üncü maddenin birinci ve ikinci fikrasi başta olmak üzere ilgili hükümleri uygulanmaya devam edecektir. Ancak bu suç bakımından şikayet süresi, fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren iki yılı geçemeyecektir.

MADDE 22- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 75 inci maddesinin altıncı fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

“Kovuşturanın mecburiliği” ilkesinin istisnası niteligi taşıyan “önödeme” gibi alternatif yöntemler, belirli bir ceza eşiğinin altında bulunan suçları işleyen kişilerin, ceza infaz kurumlarının etkilerinden uzak tutulması, Devletin infaz küllefetinden ve mahkemelerin iş yoğunluğundan kurtarılması amaçlarının yanı sıra cezanın genel ve özel önleme amaçlarını da gerçekleştirecek etkili birer ceza politikası aracı olarak uygulanmaktadır.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk ceza adalet sisteminin ondokuz yıllık uygulaması sırasında alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin sistemin aksayan yönleri düzeltilmiştir. Ancak, uygulamadan gelen talep ve öneriler ile günümüz çağdaş ceza adalet sistemlerinin genel yönelimi dikkate alındığında, önödeme kurumunun uygulama alanına ilişkin düzenleme yapma gereği ortaya çıkmıştır.

Düzenlemeyle, Türk Ceza Kanununun 125inci maddesinin ikinci fikrasında, üçüncü fikrasının (b) ve (c) bendinde ve dördüncü fikrasında düzenlenen hakaret suçu, önödeme kapsamına alınmakta ve kurumun kapsamı genişletilmektedir. Buna göre, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle hakaret suçunun işlenmesi halinde Kanunun 75inci maddesine göre önödeme hükümleri uygulanacaktır. Aynı şekilde, Kanunun 125inci maddesinin ikinci fikrasındaki hakaret suçunun aynı maddenin üçüncü fikrasının (b) ve (c) bendi kapsamında ve/veya alenen işlenmesi halinde de önödeme hükümleri tatbik edilecektir. Bu suçun beş yıl içinde yeniden işlenmesi halinde altıncı fıkra uyarınca önödeme hükümleri uygulanmayacak ve fail hakkında kamu davası açılacaktır.

Belirtmek gerekir ki, 125inci maddenin birinci fikrasındaki hakaret suçunda önödeme hükümleri uygulanmayacaktır. Dolayısıyla bu suçun üçüncü fikranın (b) ve (c) bendi kapsamında ve/veya alenen işlenmesi halinde de önödeme yoluna gidilmeyecek ve uzlaşturma hükümleri uygulanacaktır.

MADDE 23- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin üçüncü fikrasında yapılan değişiklikle, Türk Ceza Kanununun 125inci maddesinin ikinci fikrasında düzenlenen hakaret suçu bakımından uzlaşturma hükümlerinin uygulanmayacağı kabul edilmektedir. Başka bir ifadeyle, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletiyle işlenen hakaret suçunda uzlaşturma yoluna gidilmeyecektir. Dolayısıyla, ikinci fıkarda düzenlenen bu suçun dini, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranışlarından dolayı veya kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle işlenmesi hali ile alenen işlenmesi halinde de uzlaşturma yoluna gidilmeyecektir.

Bununla birlikte, günümüz çağdaş ceza adalet sistemlerinin genel yönelimi dikkate alınarak Teklifle, Türk Ceza Kanununun 125inci maddesinin ikinci fikrasında düzenlenen hakaret suçu önödeme kapsamına alınmakta ve böylelikle bu suçla daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fikrasında yapılan değişiklikle, şüpheli, mağdur veya suçtan zarar görenin, kendisine uzlaşma teklifinde bulunulduktan itibaren kararını bildirmesi gereken üç günlük süre, yedi güne çıkarılmaktadır. Böylelikle, uygulamada yaşanabilecek mağduriyetlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 26/7/2023 tarihli ve E: 2023/43; K: 2023/141 sayılı kararıyla, Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesinin ondokuzuncu fikrasının beşinci cümlesi yer alan “Uzlaşmanın sağlanması halinde, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılamaz;” ibaresi iptal edilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 18/10/2023 tarihli ve 32343 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anayasa Mahkemesi iptal kararında, uzlaşma görüşmeleri sırasında sağlıklı şekilde belirlenmesi güç veya öngörülmesi mümkün olmayan zararlara ilişkin açılacak davalar yönünden herhangi bir ayrim yapılmaksızın uzlaşmanın sağlanması durumunda tazminat davası açılamayacağını öngören düzenlemeyle ilgililere katlanamayacakları bir külfet yüklediğini ve iptale konu düzenlemede yargının iş yükünün azaltılması amacıyla mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlama arasında makul bir denge kurulmadığını belirtmiştir.

Maddenin ondokuzuncu fikrasında yapılan değişiklikle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı dikkate alınarak uzlaşmanın sağlanması halinde, uzlaşma anında tespit edilemeyen veya uzlaşmadan sonra ortaya çıkan zararlar hariç, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılamayacağı hükmü altına alınmaktadır. Böylelikle, uzlaşma görüşmeleri sırasında tespit edilemeyen ya da uzlaşmadan sonra ortaya çıkan zararlara ilişkin tazminat davası açıbilme

imkânı tanınmak suretiyle hak arama hürriyeti kapsamındaki mahkemeye erişim hakkı güvence altına alınmaktadır.

Maddenin yirmidördüncü fikrasında yapılan değişiklikle, ceza muhakemesinde uzlaştırmacı olabilmek için hukuk fakültesi mezunu olma şartı getirilmektedir.

MADDE 24- Maddeyle, 5271 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinin ikinci fikrasında yapılan değişiklikle, kovuşturma evresinde uzlaşma gerçekleştiği takdirde, edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde dava hakkında durma kararı verileceği ve uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkemece yargılamaya kaldığı yerden devam olunacağı hükmün altına alınmaktadır. Böylelikle, mevcut düzenlemeye göre sanık hakkında daha aleyhe sonuçlar doğurabilecek nitelikte olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi uygulamasından vazgeçilerek uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilebilmesi bakımından durma kararı verilmesi sağlanmaktadır. Durma süresince zamanaşımı işlemeyecektir.

MADDE 25- Maddenin birinci fikrasıyla, 5237 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinin ikinci fikrasında yapılan düzenlemenin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla soruşturma veya kovuşturma evresine geçilmiş şikayet'e bağlı olan hakaret suçu bakımından uygulanmayacağı ve bu soruşturma ve kovuşturmaların genel hükümlere göre sonuçlandırılacağı kabul edilmektedir.

Maddenin ikinci fikrasıyla, soruşturma veya kovuşturma evresinde olup da bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla uzlaşmanın sağlanmış olduğu dosyalar bakımından bu maddeyi ihdas eden Kanunla 253 üncü maddenin üçüncü fikrasında yapılan değişiklik ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 75 inci maddesinin altıncı fikrasında yapılan değişikliğin uygulanmayacağı hükmün altına alınmaktadır. Dolayısıyla uzlaşmanın sağlandığı Türk Ceza Kanununun 125 inci maddesinin ikinci fikrasında düzenlenen hakaret suçuna ilişkin dosyalar, bu suçun uzlaşturma kapsamından çıkarıldığı gereğesiyle önödeme kapsamında değerlendirilemeyecek ve 253 üncü madde hükümlerine göre sonuçlandırılacaktır. Bununla birlikte, soruşturma veya kovuşturma evresinde olup da bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla uzlaşmanın sağlanmadığı dosyalar bakımından önödeme hükümleri uygulanacaktır.

Belirtmek gerekir ki, 5271 sayılı Kanunun 253 maddesinin üçüncü fikrasında “Uzlaşturma kapsamına giren bir suçun, bu kapsamda girmeyen bir başka suçla birlikte aynı mağdura karşı işlenmiş olması hâlinde de uzlaşma hükümleri uygulanmaz.” hükmüne yer verilmiştir. Teklifle Türk Ceza Kanununun 125 inci maddesinin ikinci fikrasında düzenlenen hakaret suçunda uzlaşturma yoluna gidilemeyeceğinin kabul edilmesi nedeniyle, mağduru muhatap olan sesli, yazılı veya görüntülü bir iletıyla işlenen hakaret suçuya birlikte aynı mağdura karşı işlenen diğer suçlar bakımından da uzlaşturma hükümleri uygulanamayacaktır.

Maddenin üçüncü fikrasıyla, 253 üncü maddenin yirmidördüncü fikrasında yapılan düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten önce uzlaştırmacı yazılı sınavında başarılı olanların haklarının korunması amaçlanmaktadır.

Maddenin dördüncü fikrasıyla, uzlaşmanın gerçekleştiği ancak edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, takside bağlanması veya süreklilik arzetmesi nedeniyle sanık hakkında bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş dosyalar bakımından bu maddeyi ihdas eden Kanunla 254 üncü maddenin ikinci fikrasında yapılan değişikliğin uygulanmayacağı ve bu dosyaların 254 üncü maddenin ikinci fikrasının değişiklikten önceki hükümlerine göre sonuçlandırılacağı kabul edilmektedir. Dolayısıyla, maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 254 üncü maddenin ikinci fikrası gereğince hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen dosyalarda geri bırakma süresince zamanaşımı işlemeyecek ve uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkeme tarafından 231 inci maddenin onbirinci fikrasındaki şartlar aranmaksızın

hüküm açıklanacaktır. Bu dosyalarda, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı kaldırılarak durma kararı verilemeyecektir.

MADDE 26- Maddeyle, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 33 üncü maddesinde düzenleme yapılmaktadır.

17/10/2019 tarihli ve 7188 sayılı Kanunla 5395 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapmak suretiyle sosyal çalışma görevlilerinin, mahkemeler bünyesine atanma usulünden vazgeçilerek bu hizmetlerin daha iyi verilebilmesi için adliyelerde kurulacak müdürlüklere atanması sağlanmıştır. Ayrıca değişiklikle 5395 sayılı Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan ve aynı Kanunun 45 inci maddesinde yer verilen kurumlarda çalışan sosyal çalışma görevlileri için ödeme yapılmasına imkân tanınmıştır.

Yapılan değişiklik sonrasında uygulamada 5395 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre yapılan ödemeyi, hangi kurum tarafından yapılacağı ile bu ödemeden sözleşmeli personelin yararlanıp yararlanamayacağı hususunda tereddütler olduğu gözlemlenmiştir. Yine, maddenin ikinci fıkrasında yer verilen “mahkemelere görevlendirilen” ibaresinin aynı maddenin üçüncü fıkrasındaki görevlendirmeden farklı olduğunun netleştirilmesi ihtiyacı hâsil olmuştur.

Maddenin birinci fıkrasında, Adalet Bakanlığınca yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisinin mahkemelere görevlendirilmek üzere adliyelere atanacağı hususu düzenlenmiş olup burada ifade edilen sosyal çalışma görevlileri adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlükleri bünyesinde çalışan sosyal çalışma görevlileridir. Fıkradada yapılan değişiklikle bu hususa açıklık getirilmesi ve maddenin diğer fıkralarıyla terim birliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, “mahkemelere görevlendirilen” ibaresinden kastedilenin adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olan sosyal çalışma görevlileri olduğu hususu açılığa kavuşturulmaktadır. Belirtmek gerekir ki, bu sosyal çalışma görevlilerinin 5395 sayılı Kanun kapsamındaki tedbirlerin yerine getirilmesinde herhangi bir görevi bulunmamaktadır.

Hükümle ayrıca 5395 sayılı Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlileri ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine sözleşmeli olup olmadığına bakılmaksızın ikinci fıkra uyarınca ödeme yapılması sağlanmakta ve bu ödemeyi ne şekilde hesaplanacağı düzenlenmektedir. Değişiklik uyarınca, sözleşmeli personel için yapılacak bu ödeme aynı veya benzer ünvanlı memur kadrosunda çalışan, hizmet yılı ve öğrenim durumu aynı olan emsali personel esas alınarak belirlenecektir. Diğer yandan, bu ödemeyi sosyal çalışma görevlisinin kadro veya pozisyonunun bulunduğu kurum tarafından yapılacağı hâlde altına alınmak suretiyle uygulamada yaşanan tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yer alan düzenleme, adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olan sosyal çalışma görevlilerinin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiili veya hukuki bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması halinde, bunların yerine bilirkişi sıfatıyla görevlendirilebilecek sosyal çalışma görevlilerini kapsamaktadır. Bu sosyal çalışma görevlilerine bilirkişilik esasları çerçevesinde ödeme yapıldığından bunlara ayrıca maddenin ikinci fıkrası kapsamında ödeme yapılmamaktadır. Fıkradada yapılan değişiklikle, birinci fıkra kapsamındaki sosyal çalışma görevlileri yerine bu fıkra hükümlerine göre bilirkişi sıfatıyla görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine ikinci fıkra kapsamında ayrıca bir ödeme yapılmayacağı hususu netleştirilmektedir.

MADDE 27- Maddeyle, 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 77 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Vakıflar, tarihi süreçte yardımlaşma ve dayanışma duygusunun kurumsallaşmış halidir. Bu hali ile vakıflar önemli bir görevi ifa etmektedir. Vakıfların yaşaması ve topluma hizmet sunabilmesi için varlıklarını sürdürmeleri gerekmektedir. Yapılan düzenlemelerle vakıfların varlıklarını südüredebilmelerine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Maddenin birinci fikrasında yapılan değişiklikle, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve mazbut vakıflara ait taşınmazlarla ilgili işlemler nedeniyle değerli kâğıt ve işlem bedeli alınmayacağı hükmü getirilmekte, ayrıca kamu kurum ve kuruluşlarına herhangi bir katılım payı ödenmeyeceği açıkça belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fikrasında yapılan düzenlemeyle Genel Müdürlük, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda sayılan yargı harçlarından muaf tutulmaktadır. Ayrıca maddenin mevcut halinde bulunan teminat gösterme muafiyetinin kapsamı genişletilmektedir. Genel Müdürlüğün tabi olduğu bu muafiyetin Genel Müdürlüğün idare ve temsil ettiği mazbut vakıflar adına taraf olduğu dava, icra takibi ve geçici hukuki koruma tedbirleri gibi her türlü dava ve iş hakkında da uygulanacağı hükmün altına alınmaktadır.

Maddenin üçüncü fikrasında yapılan değişiklikle, Genel Müdürlüğün ve mazbut vakıfların tahsil edilemeyen gelirlerinin Genel Müdürlük yerine Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından tahsil edilmesi sağlanmaktadır.

Maddenin uygulama kabiliyeti kalmayan dördüncü fikrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Maddenin beşinci fikrasında yapılan değişiklikle, vakıf kültür varlıklarının, restorasyon veya onarım karşılığı kiralama işlemleri hakkında 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun ceza ve ihalelerden yasaklama hükümlerinin uygulanması sağlanmaktadır.

Maddenin altıncı fikrasında yapılan değişiklikle, restorasyon veya onarım karşılığı kiralama işlemlerine ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği hükmün altına alınmaktadır.

MADDE 28- Anayasa Mahkemesi, 4/5/2023 tarihli ve E: 2022/36; K: 2023/84 sayılı, 28/9/2023 tarihli ve E: 2022/139; K: 2023/158 sayılı ve 8/11/2023 tarihli ve E: 2020/65; K: 2023/187 sayılı kararlarıyla idari görevlerde çalışanlar dahil olmak üzere hakim ve savcılardan kadrolarının kanunla düzenlenmesi gerektiğini ifade ederek söz konusu kadroları ihdas eden Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerini iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının gerekçeleri ve kadro ihtiyacı dikkate alınarak, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kadrolarının kanunla düzenlenmesi amacıyla 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununa yeni bir madde eklenmektedir.

MADDE 29- Maddeyle, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin birinci fikrasında yapılan değişiklikle, parasal sınırlarda yeniden değerlendirme oranında artırma yapılması sonucunda belirlenen sınırların on Türk lirasını aşmayan kısımlarının dikkate alınmayacağı hükmü, bin Türk lirasını aşmayan kısımların dikkate alınmayacağı şeklinde değiştirilmektedir. Bu şekilde yeniden değerlendirme sonucu belirlenen parasal rakamın bin lirayı geçmeyen küsüratı nazarı itibara alınmayacaktır.

Maddenin ikinci fikası hükmü uyarınca, istinaf ve temyiz kanun yolu başvurularında hükmün verildiği tarihteki parasal sınırlar uygulanmaktadır. İlk karar tarihinde kanun yoluna başvuru imkânı olan dosyada, kaldırma veya bozma kararı üzerine verilen yeni karar sonrasında parasal sınırdaki yeniden değerlendirme oranında meydana gelen artış nedeniyle istinaf ve temyiz kanun yoluna başvurulamamasının yaratacağı sakıncaları ortadan kaldırmak, doğabilecek hak kayıplarının önüne geçebilmek ve verilen yeni kararların kaldırma ve bozmaya uygun olup olmadığından denetimini sağlayabilmek amacıyla maddeye yeni bir fikra eklemek suretiyle

düzenleme yapılmaktadır. Buna göre, bölge adliye mahkemesinin kaldırma kararı üzerine ilk derece mahkemesince verilen kararlar ile Yargıtay bozma kararı üzerine yeniden verilen kararlara karşı, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlara göre istinat ve temyiz kanun yoluna başvurulabileceği açıkça hükmeye bağlanmakta, böylelikle hak arama hürriyetinin daha etkin bir şekilde kullanılabilmesine imkân tanımaktadır.

MADDE 30- Anayasa Mahkemesi, 4/5/2023 tarihli ve E: 2022/36; K: 2023/84 sayılı, 28/9/2023 tarihli ve E: 2022/139; K: 2023/158 sayılı ve 8/11/2023 tarihli ve E: 2020/65; K: 2023/187 sayılı kararlarıyla idari görevlerde çalışanlar dahil olmak üzere hakim ve savcıların kadrolarının kanunla düzenlenmesi gerektiğini ifade ederek söz konusu kadroları ihdas eden Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerini iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının gerekçeleri ve kadro ihtiyacı dikkate alınarak, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı kadrolarının kanunla düzenlenmesi amacıyla 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununa yeni bir madde eklenmektedir.

MADDE 31- Maddeyle, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 17/B maddesine fikra eklenmektedir. Düzenlemeyle, icra edilebilirlik şerhi verilen arabuluculuk anlaşma belgesine istinaden tescil talebinde bulunulabileceği açık hükmeye bağlanmaktadır. Buna göre anlaşma belgesinin taraflarından birisi tek başına tapu müdürlüğünden tescil talebinde bulanabilecek, tapu müdürlüğü taşınmaza ilişkin mevzuatta öngörülen gerekli inceleme ve değerlendirmeyi yaptıktan sonra resmi senet düzenlemeksizin tescil talebini yerine getirecektir. Böylelikle icra edilebilirlik şerhi alınan arabuluculuk anlaşma belgesine istinaden yapılacak tescil işlemlerinde uygulamada yaşanan tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 32- Maddeyle, 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin on birinci fikrasında değişiklik yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E: 2023/160; K: 2024/77 sayılı kararıyla, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 18/A maddesinin on birinci fikrasında yer alan "...bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çiksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur." şeklindeki ibare ile "Ayrıca bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmez." şeklindeki ikinci cümle iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 18/4/2024 tarihli ve 32521 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi tarafından, kurallarda haklılık durumu gözetilerek uygulanabilecek istisnalar ya da belli bir üst sınır öngörülmeden, özellikle yargılama tamamen haklı çıkan, diğer bir ifadeyle bütünüyle haksız bir sürece maruz kaldığı anlaşılan tarafın özel durumu da gözetilmeden, mazeret göstermeksızın ilk toplantıya katılmayan tarafın yargılama giderlerinin tümünden sorumlu tutulmasının ve vekâlet ücretinin tamamından yoksun bırakılmasının kişilere aşırı bir küllefet yüklediği, kamu yararı ile mülkiyet ve mahkemeye erişim hakları arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi kişi aleyhine bozduğu ve bu itibarla orantısız bir sınırlamaya neden olduğu gereklisiyle kuralların Anayasaya aykırı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca Anayasa Mahkemesi kararında kuralların anayasal anlamda meşru bir amacının bulunduğu da belirtilmiştir.

Hükümle, taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksızın ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan tarafın yargılama giderlerinden sorumluluğu ve bu taraf lehine vekâlet ücretinin belirlenmesi düzenlenmektedir. Buna göre, toplantıya katılmayan taraf davada kısmen veya tamamen haklı çiksa bile karşı tarafın ödemekle yükümlü olduğu yargılama giderlerinin yarısından sorumlu

tutulacak ve ayrıca bu taraf lehine tarife göre belirlenen vekâlet ücretinin yarısına hükmedilecektir. Böylelikle, kamu yararı ile mülkiyet ve mahkemeye erişim hakkı arasında bir denge kurulmaktadır. Ayrıca taraflar arabuluculuğa teşvik edilerek uyuşmazlıkların barışçıl yollardan çözüme kavuşturulması amaçlanmaktadır.

MADDE 33- Maddeyle, 6325 sayılı Kanunun 18/B maddesine fikra eklenmektedir. Düzenlemeyle, taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı aynı hak kurulmasına ilişkin icra edilebilirlik şerhi verilen arabuluculuk anlaşma belgesine istinaden tescil talebinde bulunulabileceği açık hükmeye bağlanmaktadır. Buna göre anlaşma belgesinin taraflarından birisi tek başına tapu müdürlüğünden tescil talebinde bulanabilecek, tapu müdürlüğü taşınmaza ilişkin mevzuatta öngörülen gerekli inceleme ve değerlendirmeyi yaptıktan sonra resmi senet düzenlemeksiz tescil talebini yerine getirecektir. Böylelikle icra edilebilirlik şerhi alınan arabuluculuk anlaşma belgesine istinaden yapılacak tescil işlemlerinde uygulamada yaşanan tereddütlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 34- Maddeyle, 6325 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, arabulucular siciline kaydedilebilmek için arabuluculuk eğitimini tamamlamaları ve gerekli diğer şartları taşımaları durumunda mesleğinde yirmi yıl kıdeme sahip olanların yazılı sınava tabi tutulmayacakları hükm altına alınmaktadır.

MADDE 35- Maddeyle, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin on ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

7036 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin on ikinci fıkrası ile 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arapbuluculuk Kanununun 18/A maddesinin on birinci fıkrası aynı hükümleri içermektedir. Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E: 2023/160; K: 2024/77 sayılı kararıyla, 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin on birinci fıkrasında yer alan "...bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çiksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur." şeklindeki ibare ile "Ayrıca bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmez." şeklindeki ikinci cümle iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

7036 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin on ikinci fıkrasıyla ilgili olarak verilen bir iptal kararı bulunmasa da 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin on birinci fıkrasıyla ilgili verilen iptal kararının gerekçeleri dikkate alınarak, benzer konularda farklı hüküm bulunmasının önüne geçmek için Teklifle 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinde yapılması öngörülen düzenlemelerin bu fikra bakımından da yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE 36- Maddeyle, 7145 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna geçici madde eklenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, Türk Ceza Kanununun 282, 314 ve 315 inci maddelerinde veya Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenen suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesi gereğince şirketlere veya 128 inci maddesinin onuncu fıkrası uyarınca malvarlığı değerlerine kayyım atanmasına karar verildiği takdirde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süreyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanabilmesine imkân tanınmaktadır. Belirtmek gerekir ki, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyımlık görevi soruşturma ve kovuşturma sürecince devam edecek olup, soruşturma ve kovuşturanın sonuçlanması halinde bu görev sona erecektir.

Düzenlemeyle, Tasarruf Mevduati Sigorta Fonunun kayyimlik görevinde kullanabilecegi bazı hak ve yetkiler belirlenmektedir. Ayrıca, Bankacılık Kanununda Tasarruf Mevduati Sigorta Fonuna verilen hak ve yetkilerin de kayyimlar hakkında kiyasen uygulanması sağlanmaktadır.

Maddenin ikinci fikrasında yapılan düzenlemeyle, yargı mercileri arasında çıkabilecek görev uyuşmazlıkları sebebiyle yargılama sürecinin uzamaması amacıyla Tasarruf Mevduati Sigorta Fonunun kayyimlik görevi kapsamındaki karar ve işlemlerine karşı açılan davaların, Tasarruf Mevduati Sigorta Fonunun merkezinin bulunduğu yer idare mahkemelerinde görülmesi sağlanmaktadır.

GECİCİ MADDE 1- Maddenin birinci fikrasıyla, 2004 sayılı Kanunun 111/b maddesinde yapılan değişikliklerin 1/9/2024 tarihinden önce ilanı yapılmış ve açık artırma süresi sona ermemiş olan açık artırmalar hakkında da uygulanacağı belirtilmek suretiyle uygulamada olusabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Maddenin ikinci fikrasıyla, 2004 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinde yapılan değişikliklerin, zaman bakımından uygulanması düzenlenmektedir. Birinci fikrada yapılan değişikliğin maddenin yürürlüğe girmesinden sonra uygulanacağı ifade edilmekte, diğer bir anlatımla maddenin yürürlüğe girmesinden önce tamamlanmış işlemler ve verilen kararlar bakımından uygulanmayacağı hükmü altına alınmaktadır. Ek 1 inci maddenin üçüncü fikrasında yapılan düzenlemenin ise maddenin yürürlüğe girmesinden sonra verilen kararlar hakkında uygulanacağı belirtilmektedir. Başka bir ifadeyle bölge adliye mahkemesinin kaldırma ya da Yargıtayın bozma kararı üzerine maddenin yürürlüğe girmesinden önce yeniden verilen kararlar hakkında bu düzenlemenin uygulanmayacağı, ancak maddenin yürürlüğe girmesinden sonra bu kapsamda yeniden verilen kararlar hakkında uygulanacağı açıkça düzenlenerek uygulamada bir tereddüde meydana verilmemesi amaçlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fikrasıyla, Anayasa Mahkemesinin 27/12/2023 tarihli ve E: 2018/95; K: 2023/221 sayılı kararıyla 6831 sayılı Orman Kanununun 17 ncı maddesinin bazı ibarelerinin iptal edilmesi nedeniyle uygulamada ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi amacıyla geçici bir düzenleme yapılmaktadır.

Maddenin dördüncü fikrasıyla, 2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fikrasının (b) bendi ile ek 1 inci maddesinde yapılan değişikliklerin 13/7/2024 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar bölge idare mahkemelerince verilen kararlar hakkında da uygulanacağı düzenlenmektedir. Anayasa Mahkemesinin 2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fikrasının (b) bendinin iptaline ilişkin 26/07/2023 tarihli ve E: 2023/36; K: 2023/142 sayılı kararının 13/7/2024 tarihinde yürürlüğe girecek olması nedeniyle anılan tarih ve sonrasında verilen kararlara karşı temyiz yolu kapanmış olacağından, yeniden düzenlenen (b) bendi yürürlüğe girinceye kadar verilen kararların da temyiz edilebilmesi amacıyla geçiş düzenlemesi yapılmaktadır.

Maddenin beşinci fikrasıyla, 2577 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fikrasına yeni ihdas edilen (c) bendinin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilen kararlar hakkında uygulanacağı düzenlenmektedir. Bu kapsamında, söz konusu bentle getirilen temyiz hakkı sadece bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilen bölge idare mahkemesi kararları hakkında kullanılabilecektir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce konusu itibarıyla kesin olarak verilmiş olan bölge idare mahkemesi kararları bakımından ise anılan bent hükmü uygulanmayacaktır.

Maddenin altıncı fikrasıyla, 6100 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinde yapılan değişikliklerin, zaman bakımından uygulanması düzenlenmektedir. Birinci fikrada yapılan değişikliğin maddenin yürürlüğe girmesinden sonra uygulanacağı ifade edilmekte, diğer bir anlatımla maddenin yürürlüğe girmesinden önce tamamlanmış işlemler ve verilen kararlar bakımından uygulanmayacağı hükmü altına alınmaktadır. Ek 1 inci maddenin üçüncü

fikrasında yapılan düzenlemenin ise maddenin yürürlüğe girmesinden sonra verilen kararlar hakkında uygulanacağı belirtilmektedir. Başka bir ifadeyle bölge adliye mahkemesinin kaldırma ya da Yargıtayın bozma kararı üzerine maddenin yürürlüğe girmesinden önce yeniden verilen kararlar hakkında bu düzenlemenin uygulanmayacağı, ancak maddenin yürürlüğe girmesinden sonra bu kapsamda yeniden verilen kararlar hakkında uygulanacağı açıkça düzenlenerek uygulamada bir tereddüde meydan verilmemesi amaçlanmaktadır.

Maddeyle, hak kayıpların önlenmesi ve uygulamada oluşabilecek tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 37- Yürürlük maddesidir.

MADDE 38- Yürütme maddesidir.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 111/b maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “binde birinden ve her hâlde yüz Türk lirasından” ibaresi “binde beşinden ve her hâlde bin Türk lirasından” şeklinde ve altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Açık artırma süresinin son on dakikası içinde yeni bir teklifin verilmesi hâlinde açık artırma üç dakika uzatılır. Uzama süresi içinde yeni bir teklif verilmesi hâlinde açık artırma süresi her yeni teklifin verilmesinden itibaren üç dakika uzatılır. Son uzama süresi içinde yeni bir teklif verilmeme mal en yüksek teklif verene ihale edilir. Uzama sürelerinin toplamı bir saat geçmez. Bir saatlik süre Adalet Bakanlığının kararıyla kısaltılabilir, uzatılabilir veya kaldırılabilir ve bu kararlar Bakanlığın resmi internet sitesinde duyurulur.”

MADDE 2- 2004 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “on” ibaresi “bin” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İstinaf ve temyiz kanun yoluna başvuruda esas alınan parasal sınırda yeniden değerlendirme nedeniyle meydana gelen artış, bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmaz, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınır.”

MADDE 3- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 180 inci maddesinin dördüncü fıkrasının altıncı cümlesine “tespit edilecek toplam puanın” ibaresinden sonra gelmek üzere “yüzde otuzu o ilde bulunan barolar arasında eşit olarak, kalanı ise” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 4- 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 41 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (k) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına aşağıdaki bentler ve cümle ile dördüncü fıkrasına aşağıdaki bentler ve cümle eklenmiş, altıncı fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “yüz soru” ibaresi “yüz yirmi soru” şeklinde değiştirilmiş, yedinci fıkrasında yer alan “Sınavların” ibaresi “Sınavlara yeni alanların eklenmesi ve sınavların” şeklinde değiştirilmiş ve fikraya “Yükseköğretim Kurulu,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı,” ibaresi eklenmiştir.

“k) İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku,”

“p) Milletlerarası Hukuk,

r) Milletlerarası Özel Hukuk,

s) Genel Kamu Hukuku,”

“İhtiyaç duyulması halinde bu alanlara, yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.”

“ö) Milletlerarası Hukuk,

p) Milletlerarası Özel Hukuk,

r) Genel Kamu Hukuku,

s) Sosyal Güvenlik Hukuku,”

“İhtiyaç duyulması halinde bu alanlara, yönetmelikle yeni hukuk alanları eklenebilir.”

MADDE 5- 6/1/1982 tarihli ve 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesine “Parasal sınırların artırılması:” başlığı eklenmiş ve madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 1- 1. Bu Kanunun tek hâkimle çözümlenecek davalara ilişkin 7 nci maddesindeki parasal sınırlar; her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen

yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

2. Tek hâkimle çözümlenecek davaların belirlenmesinde dava tarihindeki, miktar artırımı yapılan hâllerde ise artırımın yapıldığı tarihteki parasal sınır esas alınır.”

MADDE 6- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 45inci maddesinin birinci fikrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ikinci fikrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, konusu otuz bir bin Türk lirasını geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinat yoluna başvurulamaz.”

“Bölge idare mahkemesinin 48inci maddenin yedinci fikrası uyarınca verdiği kararlara karşı tebliğ tarihini izleyen günden itibaren yedi gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir.”

MADDE 7- 2577 sayılı Kanunun 46ncı maddesinin birinci fikrasının Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen (b) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, fikraya (b) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“b) Konusu dokuz yüz yirmi bin Türk lirasını aşan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan davalar.”

“c) Konusu iki yüz yetmiş bin Türk lirasını aşip dokuz yüz yirmi bin Türk lirasını aşmayan vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemler hakkında açılan ve istinat kanun yolu incelemesinde kaldırma kararı üzerine yeniden karar verilen davalar.”

MADDE 8- 2577 sayılı Kanunun ek 1inci maddesine “Parasal sınırların artırılması:” başlığı eklenmiş ve madde aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 1- 1. Bu Kanunda öngörülen parasal sınırlar; her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların bin Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

2. 17nci madde uyarınca duruşma yapılmasının zorunlu olduğu davaların belirlenmesinde davanın açıldığı; 45inci ve 46ncı maddeler uyarınca istinat veya temyiz yoluna başvurulabilecek kararların belirlenmesinde ise ilk derece mahkemesi veya bölge idare mahkemesince nihai kararın verildiği tarihteki parasal sınır esas alınır. Ancak nihai karar tarihinden sonra parasal sınırlarda meydana gelen artış, bölge idare mahkemesinin kaldırma veya Danıştanın bozma kararı üzerine yeniden bakılan davalarda uygulanmaz.”

MADDE 9- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 9/A maddesinin üçüncü fikrasının (a) bendinde yer alan “idari yargılama usulü ve idare hukuku,” ibaresi “idari yargılama usulü, idare hukuku ve milletlerarası hukuk-milletlerarası özel hukuk,” şeklinde, aynı fikranın (b) bendinde yer alan “vergi usul hukuku ve maliye-ekonomi,” ibaresi “vergi usul hukuku, maliye-ekonomi, ticari işletme-şirketler hukuku ve milletlerarası hukuk-milletlerarası özel hukuk,” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin beşinci fikrasında yer alan “iki katı” ibareleri “bir katı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10- 2802 sayılı Kanunun 100uncu maddesi başıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adalet müfettişlerinin görevleri:

MADDE 100 – Adalet müfettişlerinin görevleri şunlardır:

a) Savcıların idarî görevlerini, adalet komisyonu başkan ve üyeleri ile bilirkişilik bölge kurulu başkan ve üyelerinin komisyon ve kurul işlerine müteallik görevlerini kanun ve diğer mevzuata uygun olarak yapıp yapmadıklarını denetlemek, ilgililerin bu görevlerinden dolayı veya bu görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hâl ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırmak ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma yapmak.

b) Bakanlık merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında, uluslararası mahkemeler veya kuruluşlarda, geçici yetki veya görevlendirme ile başka kurum, kurul veya kuruluşlarda çalışan hâkim ve savcıların görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerini, hâl ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığını araştırmak, gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma yapmak.

c) Bakan tarafından görülecek lüzum üzerine Bakanlık merkez ve yurt dışı teşkilatı kapsamındaki birimleri denetlemek.

ç) İcra daireleri başkanlıklarını, ceza infaz kurumları ve tutukevlerini, Adalet Bakanlığı Personel Eğitim Merkezlerini, Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezlerini, suç eşyası emanet bürolarını, mahallî adlı sicil birimlerini, adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerini, Adli Tıp Kurumunu, Kuruma bağlı grup başkanlıkları ve şube müdürlüklerini, yurt dışı noterlik hizmetlerini ve mevzuatta adalet müfettişi tarafından denetimi öngörülen diğer birimleri denetlemek, gerektiğinde görevlileri hakkında inceleme ve soruşturma yapmak.

d) Görev alanına giren konularda, uygulamada ortaya çıkan mevzuat yetersizliği ve aksaklıklar ile ilgili hususlarda gerekli inceleme ve araştırmaları yaparak alınması gereken tedbirler konusunda Bakanlığa öneride bulunmak.

e) Bakanlık birimlerinin, diğer Bakanlıkların ve kamu kuruluşlarının Kurulun görev alanına giren soruları hakkında görüş bildirmek, gerektiğinde bu konulardaki toplantı ve diğer faaliyetlere katılmak.

f) Kanun ve diğer mevzuatta gösterilen veya Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Adalet müfettişlerinin çalışma yöntemleri ile denetim, araştırma, inceleme ve soruşturmaların yapılmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 11- 2802 sayılı Kanunun 101inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adalet müfettişlerinin yetkileri:

MADDE 101 – Adalet müfettişleri görevlerini yerine getirirken aşağıdaki yetkileri haizdir:

a) Araştırma, inceleme ve soruşturmalarla, lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinleyebilir, gerektiğinde istinabe yoluna başvurabilir, sübut delilleri ile gereken bilgileri kamu kurum, kurul ve kuruluşlarından doğrudan toplayabilir.

b) İnceleme ve soruşturmalarla, bu Kanunda verilen yetkilere ilave olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre işlem yapabilir; kanunlarda kendilerine ve Cumhuriyet savcısına, soruşturmanın yürütülmesiyle ilgili tanınan tüm yetkileri kullanabilir. 5271 sayılı Kanunda gecikmesinde sakınca bulunan hâllere ilişkin olmak üzere Cumhuriyet savcısına tanınan yetkiler bu hükmün dışındadır.

c) Denetleme, araştırma, inceleme ve soruşturma işlemlerinde gerektiğinde Ulusal Yargı Ağrı Bilişim Sistemi ile ses ve görüntü bilişim sistemini kullanabilir.

Adalet müfettişlerince yapılacak denetim, araştırma, inceleme ve soruşturmalarla ilgili kuruluş ve kişiler istenecek her türlü bilgi ve belgeyi vermekle yükümlüdür.”

MADDE 12- 2802 sayılı Kanunun 106 ncı maddesinin altıncı fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Yargıtay Birinci başkanvekilleri, Danıştay başkanvekilleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcivekili, Yargıtay ve Danıştay daire başkanları, Yargıtay ve Danıştay üyeleri, Adalet Bakanlığı Müsteşarı, birinci sınıf hâkim ve savcılar, birinci sınıfa ayrılmış hâkim ve savcılar ve diğer hâkim ve savılara (15.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık ek tazminat ödenir.”

MADDE 13- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun ek 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Birinci fıbra kapsamındaki araçların sicilinde bulunan satılamaz, devredilemez, haciz, ihtiyacı haciz, rehin gibi şerhler için ilgili kurumlara, bu araçların satılacağı hususu bildirilir ve satış işlemlerine başlanır, araçların üzerinde bulunan tüm şerhler ayrıca bir işleme gerek olmaksızın, satış tarihinden itibaren kalkmış sayılarak varsa tescil kayıtları buna göre düzeltılır.”

“İşlem yapılacak aracın tanıtımına yarayan şasi ve/veya motor seri numaralarının bulunmaması veya düşmüş olması ya da tamir veya tadil gibi nedenlerle silinmiş yahut tahrip edilmiş olması durumunda bu eksiklikler satış işlemini gerçekleştirecek kurum tarafından ilgili mevzuat kapsamında tamamlanarak araç satışa hazır hâle getirilir. Şu kadar ki, aracın tescil kaydındaki haciz, ihtiyacı haciz, rehin gibi şerhler satış sonrasında satış bedeli üzerinde devam eder. Satış konusu aracın vergi, ceza veya prim gibi borçları, satıştan önceki sahibine ait olup, mülkiyet ilgiliye tüm borç ve yüklerinden arı olarak geçer.

Satış kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla muhafaza ve satış için yapılan giderler, aracın tanıtımına yarayan numaraların tespitine ve tamamlanmasına dair giderler ve vergi, resim veya harç gibi malın aynından kaynaklanan alacaklar ödendikten sonra kalan tutarın tüm alacaklarının alacağını karşılaması hâlinde hak sahiplerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümleri çerçevesinde dağıtılır ve bakiye bir tutar bulunması hâlinde bu tutar, muhafaza edilir, kamu bankalarında nemalandırılır ve satıldığı tarihten itibaren beş yıl içinde müracaat hâlinde nemalarıyla birlikte hak sahiplerine ödenir. Beş yıl içinde herhangi bir müracaatın olmaması halinde söz konusu bedeller Hazineye irat kaydedilir.

Satış kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla muhafaza ve satış için yapılan giderler, aracın tanıtımına yarayan numaraların tespitine ve tamamlanmasına dair giderler ve vergi, resim veya harç gibi malın aynından kaynaklanan alacaklar ödendikten sonra kalan tutar, tüm alacaklarının alacağını karşılamazsa sıra cetveli yapılmak üzere ilgili kuruma gönderilir.”

MADDE 14- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“**GEÇİCİ MADDE 20-** Mülga 6830 sayılı İstımlak Kanununun yürürlüğe girdiği 8/10/1956 tarihine kadar, kamulaştırma işlemlerine dayanmaksızın kamulaştırma kanunlarının amacına uygun olarak fiilen kamu hizmetine tahsis edilmiş olan taşınmazlar, ilgili kamu kurum ve kuruluşları adına tahsis tarihinde kamulaştırılmış sayılır.

Taşınmazda kamu hizmetinin nitelik ve amacına uygun şekilde tesis veya yapının inşa edilmiş olması, bu Kanunun uygulanması bakımından fiilen tahsis kabul edilir.

Birinci fıbrada yazılı taşınmazlardan tapuda kayıtlı olanların kayıt sahipleri veya mirasçıları; tapuda kayıtlı olmayan taşınmazların zilyetleri ya da mirasçıları tahsis tarihi itibarıyla zilyetlikle iktisap şartlarının gerçekleşmiş ve fiili tahsis tarihinden itibaren on yıl

geçmemiş olması koşuluyla, iptal edilen 221 sayılı Kanunun belirlediği süre içinde sadece taşınmazın fiili tâhsis tarihindeki rayîç bedelini isteyebilir.

Bu madde kapsamındaki taşınmazlar hakkında 12/1/1963 tarihine kadar açılmış ve kanun yolu incelemesinde olanlar dâhil görülmekte olan bedel davalarında bu madde hükümleri uygulanır.

Birinci fikraya göre kamulaştırılmış sayılan taşınmazlar hakkında 12/1/1963 tarihinden sonra bu taşınmazlara bağlı olarak bedel dâhil ileri sürülen talepler kabul edilmez. Bu hüküm, 12/1/1963 tarihinden sonra açılmış ve kanun yolu incelemesinde olanlar dâhil görülmekte olan davalar hakkında da uygulanır.

Bu madde kapsamında açılan ve görülmekte olan davalarda mahkeme ve icra harçları ile her türlü vekâlet ücretleri maktu olarak belirlenir.

Birinci fikra uyarınca kamulaştırılmış sayılan taşınmazlar, tapuda kayıtlı ise ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının talebi üzerine açılacak dava ile ilgili idare adına tescil edilir. Tapu kaydı olmayan taşınmazlar, tâhsisin mahiyeti bakımından tescile tabi ise ilgili idare adına kayıt tesis olunur. Bu işlemler harca tabi değildir.”

MADDE 15- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Anayasaya Mahkemesi tarafından iptal edilen 187 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“**MADDE 187-** Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır. Şu kadar ki; kadın evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Kadının soyadı, kendi soyadı ile önceki kocasının soyadından oluşuyorsa kadın bu soyadlarından sadece birisini evleneceği kocasının soyadının önünde kullanabilir.”

MADDE 16- 4721 sayılı Kanunun 286 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 286-** Koca, ana veya çocuk soybağının reddi davasını açarak babalık karinesini çürütebilir. Bu dava, dava açma hakkına sahip diğer kişilere karşı açılır.”

MADDE 17- 4721 sayılı Kanunun 289 uncu maddesinin ikinci fikrasında yer alan “Çocuk,” ibaresi “Ana doğumdan, çocuk ise” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 4721 sayılı Kanunun 291 inci maddesinin birinci fikrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipligine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde baba olduğunu iddia eden kişi, kocanın altsoyu, anası veya babası, doğumlu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabilir.”

MADDE 19- 4721 sayılı Kanunun 314 üncü maddesinin Anayasaya Mahkemesi tarafından iptal edilen dördüncü fikrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına, birlikte evlât edinmede ana ve baba adı olarak evlât edinen eşlerin adları; tek başına evlât edinmede ise ana veya baba adı olarak evlât edinenin adı yazılır. Evlât edinilen diğer kişiler hakkında, talepleri halinde bu hükmü uygulanır.”

MADDE 20- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adlı Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanuna 35 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Hukuk daireleri iş bölümü incelemesi

MADDE 35/A - İstinaf incelemesi için dosya kendisine gönderilen ilgili hukuk dairesi, bir ay içinde yapacağı ön inceleme sonucunda iş bölümünü bakımından kendisini görevli görmez ise gerekçesiyle birlikte dosyayı görevli olduğu kanısınavardığı ilgili hukuk dairesine gönderir. Bir aylık sürenin bitiminden sonra veya duruşma günü verilen dosya hakkında gönderme kararını verilemez.

Gönderme kararını üzerine dosya kendisine gelen hukuk dairesi, iki hafta içinde yapacağı ön inceleme sonucunda görevli olmadığı kanaatine varırsa, varsa geçici hukuki koruma tedbirlerine dair talepler hakkında da karar vermek suretiyle dosyayı hukuk daireleri başkanları kuruluna gönderir. İki haftalık sürenin bitiminden sonra gönderme kararını verilemez. Kurul tarafından yapılan ön inceleme sonunda verilen iş bölümünden iliskin karar kesindir.”

MADDE 21- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 73 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, soruşturulması ve kovuşturulması şikayeteye bağlı olan hakaret suçu bakımından şikayet süresi, her ne suretle olursa olsun fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren iki yılı geçemez.”

MADDE 22- 5237 sayılı Kanunun 75inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendine (1) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“2. Hakaret (125inci maddenin ikinci fıkrası, üçüncü fıkrasının (b) ve (c) bendi ve dördüncü fıkrası),”

MADDE 23- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 253 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “suçlarda ve ısrarlı takip suçunda (madde 123/A), uzlaşturma” ibaresi “suçlarda, ısrarlı takip suçunda (madde 123/A) ve hakaret suçunda (125inci maddenin ikinci fıkrası), uzlaşturma” şeklinde ve dördüncü fıkrasında yer alan “üç gün” ibaresi “yedi gün” şeklinde değiştirilmiş, ondokuzuncu fıkrasının beşinci cümlesinin başına “Uzlaşmanın sağlanması halinde, uzlaşma anında tespit edilemeyen veya uzlaşmadan sonra ortaya çıkan zararlar hariç, soruşturma konusu suç nedeniyle tazminat davası açılamaz;” ibaresi eklenmiş ve yirmidördüncü fıkrasında yer alan “avukatların veya hukuk öğrenimi görmüş kişilerin” ibaresi “hukuk fakültesi mezunlarının” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 5271 sayılı Kanunun 254 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Uzlaşma gerçekleştiği takdirde, mahkeme, uzlaşma sonucunda sanığın edimini def’aten yerine getirmesi halinde, davanın düşmesine karar verir. Edimin yerine getirilmesinin ileri tarihe bırakılması, taksidé bağlanması veya süreklilik arzetmesi halinde durma kararını verilir. Durma süresince zamanaşımı işlemez. Uzlaşmanın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, mahkemece yargılamaya kaldığı yerden devam olunur.”

MADDE 25- 5271 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“**GEÇİCİ MADDE 7-** (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 5237 sayılı Kanunun 73 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan düzenleme, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla soruşturma veya kovuşturma evresine geçilmiş dosyalar bakımından uygulanmaz.

(2) Soruşturma veya kovuşturma evresinde olup da bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla uzlaşmanın sağlanmış olduğu dosyalar bakımından bu maddeyi ihdas eden Kanunla 253 üncü maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik ve 5237 sayılı Kanunun 75inci maddesinin altıncı fıkrasında yapılan değişiklik uygulanmaz. Bu dosyalar, 253 üncü maddenin üçüncü fıkrasının değişiklikten önceki hükümlerine göre sonuçlandırılır.

(3) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 253 üncü maddenin yirmidördüncü fıkrasında yapılan düzenlemeye, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan uzlaştırmacı yazılı sınavlarında başarılı olanlar hakkında uygulanmaz. Bu kişiler, diğer koşulları taşımaları halinde uzlaştırmacı siciline ve listelerine kaydedilebilir.

(4) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 254 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen dosyalar bakımından bu maddeyi ihdas eden Kanunla 254 üncü maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik uygulanmaz. Bu dosyalar, 254 üncü maddenin ikinci fıkrasının değişiklikten önceki hükümlerine göre sonuçlandırılır.”

MADDE 26- 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “adliyelere” ibaresi “adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğüne” şeklinde, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve üçüncü fıkrasında yer alan “Bu görevlilerin” ibaresi “Birinci fıkra kapsamındaki sosyal çalışma görevlilerinin” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“(2) Bu Kanun kapsamındaki tedbirleri uygulayan sosyal çalışma görevlileri ile adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüğü bünyesinde görev yapmakta olup da mahkemelere görevlendirilen sosyal çalışma görevlilerine almakta oldukları aylıklarının (ek gösterge dahil) brüt tutarının yüzde ellisi oranında ödeme yapılır. Bu ödeme aynı veya benzer ünvanlı memur kadrosunda çalışan, hizmet yılı ve öğrenim durumu aynı olan emsali personel esas alınmak suretiyle bu kapsamında görev yapan sözleşmeli personele de yapılır. Bu ödeme, söz konusu personelin kadro veya pozisyonunun bulunduğu kurum tarafından yapılır.”

“Bu şekilde görevlendirilenlere ayrıca ikinci fıkra kapsamında ödeme yapılmaz.”

MADDE 27- 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununun 77 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “katılım payından” ibaresi “kamu kurum ve kuruluşlarına ödenecek katılım payları ile değerli kâğıt ve işlem bedelinden” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “Genel Müdürlüğü” ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış, beşinci fıkrasına “işlemleri,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç” ibaresi eklenmiş ve altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel Müdürlüğü 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda sayılan yargı harçlarından muaftır. Genel Müdürlüğü dava, icra takibi ve geçici hukuki koruma tedbirleri gibi her türlü dava ve işte teminat gösterme zorunluluğu yoktur. Bu fıkra hükmü, Genel Müdürlüğü idare ve temsil ettiği mazbut vakıflar adına taraf olduğu dava, icra takibi ve geçici hukuki koruma tedbirleri gibi her türlü dava ve iş hakkında da uygulanır.”

“Vakıf kültür varlıklarının restorasyon veya onarım karşılığı kiralama işlemlerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 28- 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- (1) Hâkimler ve Savcılar Kurulu üye, Genel Sekreter, genel sekreter yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcısı, Kurul başmüfettişi, Kurul müfettişi, tetkik hâkimi ve iç denetçi kadroları ekli (I) sayılı Kadro Cetvelinde düzenlenmiştir.

(I) SAYILI KADRO CETVELİ

KURUMU : HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU
TEŞKİLATI : MERKEZ

ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
Üye	1	11
Genel Sekreter	1	1
Genel Sekreter Yardımcısı	1	5
Teftiş Kurulu Başkanı	1	1
Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı	1	3
Kurul Başmüfettişi	1	300
Kurul Müfettişi	1-5	250
Tetkik Hâkimi	1-5	100
İç Denetçi	1-5	3
TOPLAM		674

”

MADDE 29- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “on” ibaresi “bin” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) İstinaf ve temyiz kanun yoluna başvuruda esas alınan parasal sınırlarda yeniden değerlendirme nedeniyle meydana gelen artış, bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmaz, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınır.”

MADDE 30- 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1- (1) Anayasa Mahkemesi üye, raportör ve iç denetçi kadroları ekli (I) sayılı Kadro Cetvelinde düzenlenmiştir.

(I) SAYILI KADRO CETVELİ

KURUMU : ANAYASA MAHKEMESİ
TEŞKİLATI : MERKEZ

ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
Üye	1	15
Raportör (Hâkim ve Savcı)	1-5	170
Raportör (Uzman Denetçi)	1	13
Raportör (Başdenetçi)	2	8
Raportör (Doçent)	1	4
Raportör (Doktor Öğretim Üyesi)	1	12
Raportör (Doktorasını Tamamlamış Araştırma Görevlisi)	5	10
Raportör (Raportör Yardımcısı)	3-5	50
İç Denetçi	1-5	3
TOPLAM		285

”

MADDE 31- 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 17/B maddesine aşağıdaki fikra eklenmiştir.

“(6) Anlaşma belgesinin taraflarından biri, icra edilebilirlik şerhi verilmesinden sonra tapu müdürlüğünden tescil talebinde bulunabilir. Tapu müdürlüğünce taşınmaza ilişkin mevzuatta öngörülen gerekli inceleme ve değerlendirme yapıldıktan sonra resmi senet düzenlenmemeksizin tescil talebi yerine getirilir.”

MADDE 32- 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin on birinci fikrasının birinci cümlesinde yer alan “bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çiksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur.” ibaresi “bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çiksa bile karşı tarafın ödemekle yükümlü olduğu yargılama giderlerinin yarısından sorumlu tutulur.” şeklinde ve ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca bu taraf lehine Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre belirlenen vekâlet ücretinin yarısına hükmedilir.”

MADDE 33- 6325 sayılı Kanunun 18/B maddesine aşağıdaki fikra eklenmiştir.

“(5) Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı aynı hak kurulmasına ilişkin anlaşma belgesinin taraflarından biri, icra edilebilirlik şerhi verilmesinden sonra tapu müdürlüğünden tescil talebinde bulunabilir. Tapu müdürlüğünce taşınmaza ilişkin mevzuatta öngörülen gerekli inceleme ve değerlendirme yapıldıktan sonra resmi senet düzenlenmemeksizin tescil talebi yerine getirilir.”

MADDE 34- 6325 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fikrasının (e) bendine “tamamlamak ve” ibaresinden sonra gelmek üzere “mesleğinde yirmi yıl kıdemeye sahip olanlar hariç” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 35- 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin on ikinci fikrasının birinci cümlesinde yer alan “yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur.” ibaresi “karşı tarafın ödemekle yükümlü olduğu yargılama giderlerinin yarısından sorumlu tutulur.” şeklinde ve ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca bu taraf lehine avukatlık asgari ücret tarifesine göre belirlenen vekâlet ücretinin yarısına hükmedilir.”

MADDE 36- 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazi Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“**GEÇİCİ MADDE 2-** (1) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci, 314 üncü ve 315 inci maddelerinde veya 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenen suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde Ceza Muhakemesi Kanununun 133 üncü maddesi gereğince şirketlere veya 128 inci maddesinin onuncu fıkrası gereğince malvarlığı değerlerine kayyım atanmasına karar verildiği takdirde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süreyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kayyım olarak atanabilir. Bu halde kayyımlık hak ve yetkileri bakımından 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verilen hak ve yetkiler kiyasen uygulanır. Şirketlerin genel kurul yetkileri, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından kullanılır. Bu şirketler veya malvarlığı değerleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun gözetiminde, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun adadığı yöneticiler tarafından ticari teamüllere uygun olarak ve basiretli bir tacir gibi yönetilir. Bu şirketlerin veya malvarlığı değerlerinin mali durumu,

ortaklık yapısı, piyasa koşulları veya diğer sorunları nedeniyle şirketin veya varlıklarının ya da malvarlığı değerlerinin kısmen veya tamamen satılmasına veya feshi ile tasfiyesine Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından karar verilebilir. Satış ve tasfiye işlemleri, ilgili şirketin yönetim/müdürlər kurulu veya malvarlığı değerleri kayyım temsilcileri ya da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından yerine getirilir. Satış ve tasfiye işlemlerinde azınlık hisselerinin sahiplerinin rızası aranmaz. Satıştan elde edilen gelirden şirket veya malvarlığı değerlerinin borçları ödendikten sonra kalan tutar, şirket veya malvarlığı değerlerinin işlerinde kullanılabilir. Fesih ve tasfiye işlemleri sonunda borçlar ödendikten sonra kalan tutar, yargılamanın kesin hükmle sonuçlandırmasına kadar açılan bir hesapta nemalandırılır. Şirketlerin tasfiye işlemlerini yürütmek üzere Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Kurulu tarafından görevlendirilen tasfiye komisyonu, adlı işlemler veya davalar bakımından taraf ehliliyetine sahiptir. Kayyımlık görevi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından yürütülen şirketler, açtıkları davalarda harçtan muaftır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atanmasına karar verilen şirket, taşınmaz, hak, varlık ve alacaklar hakkında Ceza Muhakemesi Kanununun 128inci maddesi uyarınca verilen el koyma ve tedbir kararları, kayyım yetkisinin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devriyle birlikte kendiliğinden kalkar. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyım olarak atandığı şirketleri veya malvarlığı değerlerini yönetmek ve temsil etmek üzere atanalar veya görevlendirilenler ya da atanalar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ile bu kapsamda yapılan işlemler hakkında 5411 sayılı Kanunun 127nci maddesi uygulanır.

(2) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyımlık görevi kapsamındaki karar ve işlemlerine karşı açılan davalar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun merkezinin bulunduğu yer idare mahkemelerinde görülür.”

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 2004 sayılı Kanunun 111/b maddesinde yapılan değişiklik, 1/9/2024 tarihinden önce ilanı yapılmış ve açık artırma süresi sona ermemiş olan açık artırmalar hakkında da uygulanır.

(2) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 2004 sayılı Kanunun ek 1inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra uygulanır. Üçüncü fıkrasında yapılan düzenleme ise bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yeniden verilen kararlar hakkında uygulanır.

(3) 18/4/2024 tarihinden önce 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 17nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca adli hizmet tesisleri ile ceza infaz kurumlarının ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın bulunması veya yapılması amacıyla verilen ön izinlerin kesin izne dönüştürülmesine ilişkin iş ve işlemler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on sekiz ay içinde tamamlanır.

(4) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 2577 sayılı Kanunun 46ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile ek 1inci maddesinde yapılan değişiklikler, 13/7/2024 tarihinden bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar bölge idare mahkemelerince verilen kararlar hakkında da uygulanır. Bu kararların temyiz süresi; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce tebliğ edilenler bakımından maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra tebliğ edilenler bakımından ise tebliğ tarihinden itibaren otuz gündür.

(5) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 2577 sayılı Kanunun 46ncı maddesinin birinci fıkrasına eklenen (c) bendi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilen kararlar hakkında uygulanır.

(6) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 6100 sayılı Kanunun ek 1inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra uygulanır. Üçüncü fıkrasında yapılan düzenleme ise bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yeniden verilen kararlar

hakkında uygulanır.

MADDE 37- (1) Bu Kanunun;

- a) 1 inci maddesi ve geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası, 1/9/2024 tarihinde,
- b) 4 üncü maddesi, 1/10/2024 tarihinde,
- c) 28 inci maddesi 29/6/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
ç) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer.

MADDE 38- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.